

doops gezind plus

Niets is
wat het lijkt

februari + maart 2022 foto Teodosio | Athena, 2018 (privé)

-
- 2 om te beginnen
3 vanuit de stilte
4-6 overdenking
Heilzame verkleedpartijen
7 open ruimte
Carnaval
8 zegenrijk

Algemene Doopsgezinde Sociëteit

VOORAF

Machteld
van Woerden

Ieder jaar verheugde zij zich op de drie dagen van carnaval, als haar kinderen en kleinkinderen kwamen logeren en ze samen een prachtig feest vierden. Totdat de eerste lockdown er een streep doorheen zette. Ook de logeerpartij was er niet bij vanwege de strenge maatregelen. Ze werd er een beetje verdrietig van. Haar werd ineens zoveel ontnomen – niet alleen het stadsfeest met de daarbij behorende vrolijkheid, maar ook het weerzien met haar familie die haar dierbaar was. Ze wist immers dat gezinnen met jonge kinderen nu eenmaal niet zoveel tijd hebben om naar oma te gaan, en daarom waren deze drie dagen zo belangrijk voor haar. 'Dan halen we het feest

volgend jaar dubbel en dwars in', zei ze aan de telefoon tot haar drie kinderen. Het voelde als troost.

Het volgende jaar kwam en toen mocht het wéér niet. De oude dame was een tijdje ontroostbaar. Weer geen familiegezelligheid, weer alleen thuis, weer geen feest om jezelf even te vergeten en te genieten van pret, ook van de pret van anderen. Dat was zwaar.

Nu heeft ze haar uitnodiging aan haar gezin voor de derde keer laten uitgaan. Zou het dit keer wel lukken? Misschien niet het grote stadsfeest, maar dan toch wel een familiereünie. Dat is óók een feest!

BOEK

Jeannette den Ouden

hoop

Je moet een hoopvol mens zijn om *Het boek van hoop te schrijven*. Of misschien moet je vooral een moedig mens zijn om in deze tijd van klimaatcrisis, politieke spanningen en pandemie mensen voor te houden dat ze hoop moeten houden. Nu ik het boek van Goodall heb gelezen weet ik dat hoop en moed samengaan. Want als iemand beseft dat de wereld in donkere tijden verkeert, is het Jane Goodall wel. Zij heeft de moed om niet haar ogen te sluiten voor wat mensen de aarde en haar bewoners aandoen. Moed vooral om op te staan en te zeggen: ja, ik heb het allemaal gezien. Ons egoïsme, onze machtswellust en onze onverschilligheid. Het doet pijn. Maar ik laat het er niet bij zitten en ga door met doen wat ik kan: mensen

kennis verschaffen over wat er aan de hand is en hoe het anders kan, mensen mobiliseren, mensen in hun kracht zetten en laten zien: wat jij kunt bijdragen, doet ertoe.

In haar boek legt Goodall helder uit dat hoop niet hetzelfde is als wensdenken. Hoop vraagt actie en betrokkenheid en het vertrouwen dat vele kleine veranderingen één grote maken. Goodall gelooft in het menselijke intellect, de veerkracht van de natuur, de kracht van jongeren en de onverwoestbare menselijke geest. Wie haar boek leest krijgt hoop, nieuwe moed en zin om met haar mee te doen. Een aanrader!

Het boek van Hoop. Levenslessen voor een mooiere toekomst, Jane Goodall en Douglas Abrams, uitgeverij HarperCollins, € 22,99

COLOFON

Doopsgezind Plus is een liturgische, pastorale uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit en verschijnt zes keer per jaar, in het hart van *Doopsgezind NL*.

Redactie Kalle Brüsewitz, Marijke van Duin, Jeannette den Ouden,

Machteld Stam & Machteld van Woerden

Ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeloor Haarlem

Druk GBU printmedia

Oplage 5.000

Papier Maxi Offset

FSC-mix credit gecertificeerd

Contact redactie

Singel 454 | 1017 AW Amsterdam

020 623 09 14 | dn@doopsgezind.nl

www.doopsgezind.nl

© ADS 2022

vorm & inhoud

God,
Soms zijn we verdwaald
De meesten dingen hebben een vorm
En zijn precies dat wat ze lijken
Mensen niet, ik niet

We veranderen, bewegen, ontsporen, groeien, verwarren
We zijn een constante herziening van vorm en kleur
Rollen en taken, posities, contexten, meningen, pijn en vreugde
Die maken wat we doen of juist niet willen doen en dan toch...

God,
Dank voor de buikpijn die ons de weg wijst naar U en onszelf,
de ander
Geef ons de moed om dat trouw te blijven
Help ons af te dalen voorbij dat wat nergens op lijkt
Daaronder, soms verborgen, altijd een klein beetje geheim
Klopt ons hart
Zijn we bezielde,
met uw Liefde

God,
Als we Uw licht laten schijnen
Komen vorm en inhoud bij elkaar
Help ons vandaaruit te gaan
Trek ons uit de poel van angst als ijkpunt voor
ons eigen gelijk.

Schep in ons de ruimte
Waai een frisse wind
Licht op in ons bestaan

God,
Adem ons op en leer ons leven
met pijn
Zodat we een brug van Uw liefde
kunnen zijn

Heilzame verkleedpartijen

Toen wij klein waren verkleedden wij ons regelmatig voor onze zelfbedachte toneelstukken. Wij hadden een hutkoffer vol afgedankte oude kleren en dito voorwerpen die dienst konden doen in ons verhaal.

Het was een feest om je in je nieuwe outfit een prinses of koning te wanen, en je gedroeg je er ook naar: een beetje deftig en vooral ook bazig naar je onderdanen. Al spelend voelde je jezelf ook anders, even los van wie je in het dagelijks leven was of dacht te zijn. Later besepte ik dat het spelen van een rol met bijbehorende kleding ook een vorm van verwerking kon zijn van dingen die ik toen niet goed begreep. Veel kinderen maken in hun jonge jaren dingen mee die ze niet kunnen plaatsen, zoals ziekte of verdriet binnen het gezin, of ongewenst benaderd worden door een volwassene zonder beschermd te worden door de grote mensen. Hoe heerlijk is het dan om je daaruit voor even te kunnen bevrijden, door een andere identiteit aan te nemen.

Het tijdelijk loslaten van problematiek die jou persoonlijk treft, is één van de aspecten van het carnavalsfeest.¹ Zeker, er wordt veel gedronken

tijdens de drie dagen van georganiseerde uitspatting. En bij een carnavalsfeest hoort verkleeden. Dat is iets waar de feestvierders dikwijls veel tijd aan besteden, naast het optuigen van de praalwagens met een verhaal. Als je verkleed naar het feest gaat, liefst met een masker voor je ogen, beweeg je je waarschijnlijk vrijer dan in het 'gewone' leven. Iedereen is immers verkleed, dus rangen en standen vallen weg zodat je je spontaner kunt bewegen tussen mensen die je helemaal niet kent. Het zou mooi zijn als dat gevoel van openheid ten opzichte van anderen kon blijven bestaan in ons dagelijks leven...

In de joodse cultuur viert men kort na ons carnaval een vergelijkbaar feest: Poerim.² Dat is óók een feest met vrolijke verkleedpartijen, meestal door de kinderen die zich uitdossen als koningen en koninginnen. Er wordt één verhaal verteld, namelijk het verhaal van Ester aan het hof van koning Ahasveros. Het speelt voor onze

Haman besloot alle joden in het land uit de weg te ruimen

jaartelling en is opgetekend in het kleine bijbelboek Ester. Dat boek verhaalt aan de huidige generatie over de moed van een jonge joodse vrouw die haar identiteit verborgen houdt en zo kan doordringen tot de hofhouding van de machtige koning Ahasveros. Ja, zelfs door hem uitverkoren wordt om koningin te worden.

Er is ook een slechterik in het verhaal: Haman, de rechterhand van koning Ahasveros. Hij vaardigde met goedvinden van de koning, maar zonder dat deze er zich verder mee bemoeide, bevelen uit waar iedereen zich aan had te onderwerpen – zoals het bevel om voor Haman te knielen als hij voorbijkwam. De oom van Ester, Mordechai, weigerde dit en knielde niet voor hem. Hoewel het in het verhaal niet met zoveel

woorden wordt gezegd, is goed denkbaar dat Mordechai, een vrome jood, meende dat hij alleen kon knielen voor JHWH en dat knielen voor Haman zou voelen als een vorm van afgoderij.³ Haman was furieus toen hij hoorde dat Mordechai niet voor hem wenste te knielen. Hij besloot niet alleen hem, maar alle joden in het land uit de weg te ruimen.

De joodse gemeenschappen in onze wereld zijn door de eeuwen heen steeds weer slachtoffer geworden van laster en haat, en daaruit voortvloeiende pogingen om hen te elimineren. In elk tijdsgewricht kon men wel een 'Haman' aanwijzen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft men pijnlijk ervaren wat zo'n 'Haman' vermag als hij de macht heeft.

De joden vierden daarna een groot bevrijdingsfeest

Nu vieren de overlevenden samen met de volgende generaties, de kinderen, ieder jaar met overtuiging het Poerimfeest. Het Esterverhaal wordt voorgelezen, en telkens als de naam 'Haman' klinkt stampen de mensen met hun voeten op de grond, en maken de kinderen lawaai met ratels om het geluid van de naam te overstemmen. De kinderen spelen verkleed het verhaal na.

Uiteindelijk liep het slecht af voor Haman. In zijn overmoed had hij een datum voor de uitroeiing bepaald en via een bevelschrift bekendgemaakt. Mordechai las dit en besepte onmiddellijk dat alle

Ani Poerim

*Ik ben Poerim, ik ben Poerim
vrolijk en grappen makend
maar éénmaal per jaar
kom ik op bezoek.
La la la...*

*Hoera Poerim, hoera Poerim
sla op de trommels en bekkens
oh, ik zou willen dat het wel
twee maanden per jaar Poerim was.
La la la...*

*Rabbijn Poerim, rabbijn Poerim
zeg mij alsjeblieft waarom Poerim
niet tweemaal per week kan zijn.
La la la...*

joden in gevaar waren. Hij vroeg zijn nichtje Ester om maatregelen te nemen. Ze berichtte Mordechai dat hij met alle joden in de stad drie dagen(!) moest vasten. Zo verzamelde ze moed om met gevaar voor eigen leven ongevraagd naar de koning te gaan.⁴ Zij kleepte zich in haar koninklijke kledij en wachtte af in de poort. De koning was zo onder de indruk van haar schoonheid dat hij haar toestond hem te naderen. Ze mocht vragen wat ze maar wilde, al was het de helft van zijn koninkrijk, maar zij verzocht de koning slechts om samen met Haman bij haar te komen eten.

Intussen was de naam van Mordechai opgenomen in 's konings boek van goede daden, omdat hij een moordaanslag op de koning verijdeld had. Ahasveros las in dat boek en ontdekte dat hij Mordechai nooit had bedankt. Hij riep Haman bij zich en vroeg hem hoe hij bijzondere eer kon bewijzen aan één van zijn onderdanen. Omdat Haman dacht dat de koning hém bedoelde, suggereerde hij dat deze uitverkorene gekleed in koninklijke kleding en gezeten op het koninklijke strijdroos door de straten van de stad moest rijden. Niets is wat het lijkt, want toen onthulde de koning de naam van degene die deze eer te beurt viel... Mordechai! Zo werd Haman slachtoffer van zijn ijdelheid.

De avond erna dineerden Haman en de koning opnieuw bij Ester. Zij mocht weer zeggen wat zij wenste. Toen maakte Ester haar ware identiteit bekend en vroeg de koning haar en haar volk te sparen uit de handen van Haman, die van plan was iedereen uit te roeien. De koning ontstak in woede, en dat betekende het einde voor Haman. De joden vierden daarna een groot bevrijdingsfeest. Tegenwoordig heet dat feest Poerim. Leve de heilzame verkleedpartijen! +

Carnaval

Het is een gevoel, een traditie,
een markeringspunt in het jaar
– eigenlijk niet uit te leggen.

Er gaan stemmen op om carnaval te verplaatsen. Al twee jaar kan er geen optocht gehouden worden, al twee jaar missen kinderen en volwassenen de saamhorigheid van het wagens bouwen. Al twee jaar reis ik in het weekend niet met de familie naar het Noorden af, waar wij met een groep neven en nichten, en vrienden van hen, de optocht in Sassendonk (Zwolle) aandoen en op de terugweg gaan dineren. En al twee jaar reis ik niet af naar Brabant met mijn oudste zoon, waar wij een vaste afspraak hebben met twee neven.

Vanaf mijn zevende vier ik carnaval. Mijn vader – doopsgezind en uit Haarlem – bleek een ras-carnavalist, en met dat gen zijn mijn oudste en ik ook behept. Voor ons geen drankgelag of overdadige schmink, maar een gekke outfit, een blaaskapel, dansen en praten met volstrekt onbekende mensen is voor ons onweersaanbaar. Iedereen is gelijk, er is geen onderscheid. Iedereen

heeft goede luim, vriendschappen worden gesmeed en saamhorigheid viert de boventoon. **Tijdens mijn stage in München** hoste ik de avond door met een jongeman gehuld in skipak, die beloofde mij thuis te brengen. Wij herkenden elkaar echter niet meer bij de uitgang, zonder hoofddekseel en in winterjassen. In Brussel, waar ik opgroeide, was een fantastische theaterwinkel in het centrum van de stad. Ieder jaar gingen mijn vader en ik daar naartoe, om een nieuwe hoed voor carnaval te kopen. Hij kwam er na het feest der zotten niet altijd mee thuis, want vaak werd de hoed geruild voor een ander (meer versleten) exemplaar...

Misschien zou ik, als ik in Friesland geboren was, in dezelfde vervoering kunnen

foto Pascal Bernardon

raken bij de schaatswedstrijden in het Thialfstadion. Of, als mijn wieg op een Waddeneiland had gestaan, vierde ik Sunderklaas op 12 december. Of, was ik een echte Buurter in Aalsmeer, dan was mijn topfeest de Pramenrace op de tweede zaterdag in september. De voorpret, het voorbereiden en er naar toe leven, de traditie, het met elkaar lachen om gekke kostuums en het even loslaten van je eigen besognes, zijn voor allen ongetwijfeld even bijzonder.

Laat het maar daar staan op de kalender, het carnaval dat de vastentijd aankondigt. Het hoort daar, om even het leven te relativeren en daarna toe te werken naar het mooiste feest van hoop: Pasen. +

1 Carnaval in 2022: 26 februari-1 maart

2 Poerim in 2022: 16 en 17 maart

3 Godsnaam in Tenach

4 Zie Ester 3:16!

*Waar je ook bent – sluit je ogen
reik naar de sterren diep in je
trek de nacht als een deken over je heen*

*Waar je ook bent – sluit je ogen
reik zacht naar binnen – naar pijn, naar vreugde
luister, fluister: ik ben niet alleen*

*Waar je ook bent – open je ogen
open je hart voor verlangen, voor dromen je ziel
vrijheid, vrede en samen. Misschien*

10... 9... 8... 7... 6... 5... 4... 3... 2... 1...
Gelukkig Nieuwjaar!

Meer dan honderd gasten en vrijwilligers vulden de eetzaal en de serre in Dopersduin. Jong en oud wensten elkaar, net als ieder jaar daarvóór, een heel goed 2020. En aan het eind van de Oud- en Nieuwweek op 2 januari, zeiden we elkaar gedag met: ‘Tot aan het eind van het jaar, dan vieren we Oud en Nieuw weer samen. Ik verheug me er alweer op.’

Maar aan het eind van 2020 zaten we in een lockdown. Het kon niet. Teleurstellend – het is niet anders. Ach volgend jaar dan maar, dat gaat zeker lukken. Een viering op Oudejaarsdag via Zoom voor de gasten die zouden komen gaf even de mogelijkheid van wat contact. Wat was het goed om al die gezichten te zien!

Ach, een jaartje overslaan, het was allemaal om ons samen door deze pandemie te helpen.

Optimistisch begonnen we weer met voorbereiden. Mijn vrouw Jeannette, Willemijn Heerlien en ik hielden de eerste besprekingen als gastenleiding. Maar er dreigden al spoedig donkere wolken... Het zal toch niet weer? Heen en weer tussen hoop en vrees. Het kan vast wel – ach, het wordt niets. De cijfers gingen omlaag, nee, toch weer omhoog, hoger en hoger. Vrees werd waar: voor het tweede jaar geen Kerst of Oud- en Nieuwweek. Teleurstelling alom.

Hoe hou je een gemeenschap in stand die zo verbonden is door het samenkomen op Dopersduin, als dat twee keer

achter elkaar niet kan? Hoe hou je die onderlinge verbondenheid?

In de week voor 31 december werd door een aantal vrijwilligers op Dopersduin hard gewerkt. Honderden oliebollen werden gebakken, papieren tasjes versierd, kaarten gemaakt en adresstickers. Op 30 december reden vier auto’s door het land, volgeladen met tasjes met oliebollen, wat sterretjes, een boekje en Schoolse Berichten, een kaart – speciaal ontworpen door Jelien Veenstra met een gedicht van Wieteke van der Molen – om te ontvangen, en eenzelfde kaart gefrankeerd en geadresseerd om te versturen. En bij iedereen die geboekt had voor Kerst of de Oud- en Nieuwweek, werd aangeboden. Met de tekst: ‘Jij kan niet naar Dopersduin komen, daarom komt Dopersduin even naar jou!’, kregen ze een tasje aangereikt. Even verbinding, even een ‘Dopersduin-gevoel’. Al konden we niet fysiek samenkomen, in de geest waren we toch bij elkaar, al was het maar een moment.

Hoe fijn waren de verbaasde, opgetogen en vaak ontroerde reacties! En ook de telefoontjes en mailtjes naderhand bewezen dat de actie ervaren was als een glimp van God. In deze tijd, waar meer niet kon dan wel. Even waren we toch samen – en dat deed goed! +